



**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio I. De essentia, & definitione Sacramenti in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)



TRACTATUS DE SACRAMENTIS IN GENERE.

POSTQVAM egimus de Christo, & redemptione per ipsum facta, sequitur, ut agamus de mediis, quibus redemptionis fructus nobis applicatur: inter quæ potissimum locum habent Sacramenta. Continet autem Theologica de Sacramentis disputatio tres partes. Prima est, stabilire fidei dogmata circa diuina Sacramenta contra Hereticos nostri temporis, qui ea undique labefactare conantur. Secunda pars magis speculatiua tractat de eisdem Scholasticas quæstiones, quæ inter Catholicos controvertuntur. Tertia denique moralis est, explicans præcepta moralia, & obligationes circa Sacramentorum administrationem, & receptionem. Primam partem Controversiis fere relinquimus. Tertiam Magistris casuum conscientie ex parte. Secundam iuxta instituti nostri rationem nobis omnino reseruabimus. Obiter tamen aliqua ex primo, & plura ex tertio genere attingere aliquando oportebit.

Agemus ergo de necessitate Sacramentorum, de eorum essentia metaphysica, de eorum partibus, de eorum efficacia, & effectibus, de causa instituyente, de ministro, & de subiecto, à quo suscipiuntur: ad quæ cætera omnia reduci possunt.

DISPVATIO PRIMA.

De essentia & definitione Sacramenti in communi.

SECTIO PRIMA.

Varia Theologorum sententia circa definitionem communem Sacramenti.

SECTIO SECVNDA.

Explicatur nostra sententia circa essentiam Sacramenti.

SECTIO TERTIA.

Infertur ex dictis decisio plurimum quæstionum.



I sermo esset de solis Sacramentis nouæ legis, non esset difficile inuenire rationem communem, in qua ea omnia vniocet, & essentialiter conueniant. Cæterum, cum certum sit, in veteri etiam lege fuisse aliqua Sacramenta, ut constat ex Concilio

cramentis antiquæ legis: hæc enim non causabant gratiam, sed solum per passionem Christi dandam figurabant; nostra verò Sacramenta & continent gratiam, & digne suscipientibus eam conferunt; & ex Tridentino, sessione 7. Conc. Trid. canone 2. ubi damnatur qui dixerit Sacramenta nouæ legis non differre à Sacramentis antiqua, &c. difficile est assignare rationem communem Sacramenti, quæ vtrisque conueniat, & quæ non conueniat etiam aliis ritibus, & caeremoniis sacris vtriusque legis. Referemus ergo prius breuiter Doctorum sententias, ut facilius postea nostram explicemus.

A SECTIO

Concil. Florentino in decreto fidei post sessionem vltimam, ubi dicitur, Sacramenta nouæ legis multum differre à Sacramentis veteris legis. P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

SECTIO PRIMA.

Varia Theologorum sententia circa definitionem communem Sacramenti.

1.
Prima sententia circa definitionem Sacramenti rejicitur.

Aristot.

Vasquez.

Prima sententia esse potest, quæ radicis tollat quæstionem præsentem, & neget Sacramentum definiti posse, quia est ens per accidens aggregatum ex multis, scilicet ex materia & forma non unitis; tursus ex rebus & significatione: ens autem per accidens non potest habere unam definitionem, sed sicut continet plura entia, ita debet habere plures definitiones, quod videtur traditum ab Aristotele 7. *Metaphys. cap. 4.*

Hæc sententia tribuitur aliquibus apud Vasquez in *presenti disput. 128. cap. 1.* qui latè eorum auctorum mentem examinat, & textum Aristotelis explicat, ac probat ipsum non negasse omnibus modis posse definiti ens per accidens, sed solum primariò, sicut etiam de accidentibus dicit ibi, non posse primariò, & simpliciter definiti, sed solum secundariò, & secundum quid, quia non sunt entia simpliciter, sed secundum quid. Certum autem est, entia per accidens posse aliquo modo definiti; possumus enim exactè declarare quid sit domus, & quid requiratur ad eius essentiam: & de hoc genere definitionis est sermo, quando petitur definitio Sacramenti in communi.

2.
Secunda sententia etiam rejicitur.
Magister.

Secunda sententia communis definit, Sacramentum esse signum rei sacræ: quæ definitio traditur à Magistro in 4. *distinct. 1. cap. quid sit Sacramentum.*

Contra hanc tamen definitionem opponitur communiter, quod sit diminuta, atque adeo competat illis etiam rebus, quæ non sunt Sacramenta, cum tamen sint signum rei sacræ, nam rem sacræ etiam significant aqua benedicta, consecratio altaris, linguae igneæ in die Pentecostes super Discipulorum capita apparentes, nubes lucida in die Transfigurationis, serpens aneus, quem exaltauit Moyses in deserto, qui significabat gratiam per Christum dandam credentibus; transitus Israëlitiçi populi per mare rubrum, qui significabat liberationem à peccatis, quæ Christus nos erat donaturus; aqua scaturiens ex petra per Moysen, significans gratiam Christi dandam per Baptismum. Item sacra Scriptura est signum rei sacræ, sicut etiam imagines representantes diuina mysteria, & alia eiusmodi, quæ tamen non sunt Sacramenta.

3.
Tertia sententia etiam rejicitur.

Magister.
Hugo Victor.
Suarez.

Propter hæc est tertia sententia limitans nomen Sacramenti ad illa solum, quæ veram gratiam sanctificantem habitualement significant, & conferunt, unde excluduntur ea omnia signa, quæ vel gratiam habitualement non significant, vel certè eam non conferunt. Hanc tenent Magister in 4. *distinct. 1.* Hugo Victorinus in *Summa sentent. tractat. 4. cap. 1. & lib. 1. de Sacramentis, part. 9. cap. 1.* apud Suarez in *presenti disputatione 1. sectione 2. §. Secunda sententia: quare definiunt Sacramentum esse visibilem formam inuisibilis gratiæ, cuius causa existat.* Et consequenter vel negant Sacramenta antiquæ legis fuisse verè & propriè Sacramenta, vel dicunt illa etiam internam & veram gratiam sanctificantem significasse & contulisse.

Hæc tamen sententia difficilis est ex utroque capite; quia nimirum Sacramenta antiquæ legis appellantur simpliciter Sacramenta à Conciliis, & Patribus, ut constat ex Florentino, & Tridentino, supra adductis, & gratiam non conferebant accipientibus, ut constat ex iisdem Conciliis. Debemus ergo dare aliam definitionem communem illis, & nostris; alioquin si illa erant Sacramenta non confe-

rendo gratiam, licet non essent Sacramenta eo modo, quo nostra, quæ gratiam conferunt: poterimus nunc apud nos alia inuenire Sacramenta similia illis, quæ licet gratiam non conferant, possint tamen appellari Sacramenta sicut illa, & per consequens possumus dicere dari in Ecclesia Christi plura quàm septem Sacramenta, quæ communiter numerantur.

Quarta sententia aliter limitat definitionem Sacramenti, exigens, quod conferat, & significet aliquam sanctitatem, siue perfectam, & internam per gratiam sanctificantem, siue imperfectam, & legalem. Ita Cano relectione de Sacramentis parte prima citra finem; unde excluduntur plura signa ex supra numeratis à ratione Sacramenti, quia licet significarent, non tamen conferebant ullam sanctitatem. Conuenit autem hæc definitio, ut constat, Sacramentis antiquis, & nouis, quæ omnia significant, & conferunt aliquam sanctitatem.

Hæc sententia facile rejicitur, quia iuxta illam prima tonsura esset Sacramentum, cum reuera significet, & conferat aliquam sanctitatem saltem imperfectam. Idem est de benedictione Abbatis, de aqua benedicta, & similibus, quæ tamen non sunt dicenda sacramenta.

Quinta sententia vult, de ratione Sacramenti esse, quod significet veram sanctitatem, licet illam non conferat, nec ullam aliam, nam Sacramentum est sub genere signi, non sub genere causæ. Hanc tribuit Thomistis Suarez *ubi supra §. Tertia sententia: à qua parum distat Vasquez in presenti disput. 128. cap. 15.* Sed contra hoc est, contineri etiam sub hac acceptione Sacramenti sacrificia omnia antiquæ, & nouæ legis, omnia enim significant gratiam futuram, vel præteritam, licet illam non conferant. Transitus etiam maris rubri, manna, & alia similia, quæ gratiam futuram significabant comprehenduntur sub illa definitione Sacramenti.

P. Suarez *dicta sect. 2.* duo dicit, primum, de ratione cuiuslibet Sacramenti esse, quod sit ceremoniæ instituta ad conferendam homini aliquam sanctificationem saltem imperfectam. Secundum est, debere simul significare veram animæ sanctitatem. Vtrumque probat latè inductione omnium sacramentorum antiquæ & nouæ legis, in quibus utraque conditio reperitur: & quia hoc modo excluduntur à ratione Sacramenti plura, quæ alias non excluduntur, ut prima tonsura, aqua benedicta, absolutio ab excommunicatione, impositio manuum super Catechumenos, & professio religiosa, quæ omnia, licet conferant aliquam sanctitatem imperfectam, non tamen significant veram sanctitatem, & ideo non sunt Sacramenta.

Aduersus hanc sententiam adhuc urget, quod aliquibus competit illa conditio, quæ tamen non sunt Sacramenta: nam christina, quo vnguntur baptizati & sal, ac salua, quæ in linguam & aures eorum immittuntur, significant gratiam, & dona Spiritus sancti, quæ dantur in Baptismate, & aliunde hæc omnia sunt ceremoniæ, & ritus sacri instituti ad conferendam aliquam sanctificationem, saltem imperfectam, & tamen nihil horum est verum sacramentum, ut constat; ergo aliquid aliud requiritur ad rationem sacramenti.

SECTIO II.

Explicatur nostra sententia circa essentiam Sacramenti.

Suppono, omne sacramentum debere esse signum sensibile: in hoc enim conueniunt omnia sacramenta

4.
Quarta sententia rejicitur.

Cano.

5.
Quinta sententia rejicitur.

Vasquez.

6.
Suarez.

7.

menta noua, & vetera: quia licet Deus posset statuere aliquod signum gratiae spirituales; illud tamen non esset propriè sacramentum, quiddam aliqui dicant, prout nunc de sacramentis loquimur; non enim esset signum humanum, sed Angelicum: nunc autem loquimur de sacramentis, qualia instituta sunt à Deo ad congregandam & regendam Ecclesiam visibilem, & quidem vox ipsa *sacramenti* videtur significare aliquid sub cuius specie, & cortice exterius appareat magnum aliquid lateat: vnde alio nomine appellatur mysterium, sed hæc est questio de nomine; de re enim certum est, omnia sacramenta, quæ de facto dantur, atque etiam omnia antiqua conuenire in hoc prædicato reali signi sensibilis; quare bene poterit ab iis omnibus abstrahi ratio aliqua communis, quæ includat hoc prædicatum, quam rationem communem nos appellamus *Sacramentum*, cum non habeamus aliud nomen commune, ad significandum id, in quo omnia Sacramenta de facto conueniunt.

8. Hoc supposito, dico primò, Sacramentum non solum esse signum sanctitatis internæ præsentis, vel futuræ; sed etiam esse signum, & causam alicuius sanctitatis præsentis perfectæ, vel imperfectæ. In hac conclusione conuenio cum P. Suarez, quia vt supra insinuauimus, si ad rationem Sacramenti non requireretur, quod afferat aliquam sanctitatem subiecto, multa alia pertinerent ad Sacramenta, quæ sacramenta non sunt, vt transitus maris rubri, aqua è petra scaturiens, quæ gratiam futuram, significabant. Imò in lege etiam noua verba Euangelij quando leguntur significant gratiam dandam, & tamen illa verba non sunt sacramenta, quia non afferunt aliquam sanctitatem subiecto, & sic de alijs.

9. Ratio autem, cur nomen *Sacramenti* applicatum fuerit ad significandum non ea omnia, quæ vtunque gratiam significant, sed illa solum, quæ simul aliquo modo sanctificant in suo vsu subiectum, videtur habuisse fundamentum in ipsa vi nominis: quia sacramentum (vt omnes fatentur) idem videtur significare quod apud Græcos mysterium. Hoc autem nomen *mysterij* ex sua prima origine significat aliquid ad religionem pertinens, quo homines sanctificantur, & consecrantur: procedit enim à verbo Græco *μυστήριον*, quod Latine est, *initiari sacris*: inde enim sacris initiati dicuntur Mytæ: & mysteria dicebantur initia, vt testatur Cicero *secundo de legibus*, vbi ait; *mysteria appellari initia, quibus ex agrestis vita exculsi ad humanitatem sumus*; tamquam ea sint vitæ principia. Cum ergo mysteria dicerentur initia, siue illa quibus homines initiabantur & consecrabantur; opportune nomen *sacramentum*, quod apud Latinos subrogatum est loco *mysterij*, quo Græci utebantur, retinuit eandem significationem, & applicatum est iis solis rebus, quibus homines peculiariter Deo consecrantur, & initiantur; & per consequens iis solis rebus, quæ aliquam afferunt sanctitatem; nam ea omnia, quibus homines initiantur, & consecrantur, certum est afferre illis aliquam sanctitatem, siue perfectam siue saltem imperfectam.

10. Hinc excluduntur primò à ratione Sacramenti, ea omnia, quæ licet in ratione signi significant gratiam & sanctitatem internam, nullam tamen afferunt subiecto sanctitatem præsentem perfectam, nec imperfectam; v. gr. manna, transitus maris rubri, sacra Scriptura, imagines sacræ, & alia similia, quorum vsus ex se & ex opere operato nullam affert sanctitatem, licet significant aliquid sacrum. De Sacrificiis posset esse maior dubitatio; quia ea videntur esse actiones sacræ, & religiosæ, quibus in

P. Ionn. de Lugo de Sacramentis.

actu exercito homo videtur consecrari Deo, præsertim si loquamur de sacrificiis ordinatis ad expiandam culpam aliquam: hæc enim iam videbatur afferre aliquam sanctitatem legalem t quare Cano.

relectione de sacramentis, p. 1. ad secundum, concedit, sacrificia quæ offeruntur in expiationem peccati, esse verè sacramenta. Quam sententiam impugnatur Suarez in præsentis sectione prima circa finem. Et quidem si ea sententia intelligatur vniuersaliter de omni sacrificio, quod offertur pro peccatis expiandis, videtur omnino reicienda, nam Sacrificium Missæ offertur de facto pro peccatis expiandis, vt constat ex ipso ritu oblationis; & licet contineat in se sacramentum Eucharistiæ, tanquam rem oblatam; ipsum tamen sacrificium non est propriè Sacramentum, nec habet effectum sacramentalem, quia omnia Sacramenta nouæ legis causant gratiam; at verò sacrificium hoc non confert gratiam ex opere operato ei, cui applicatur: & Sacramentum Eucharistiæ permanet in ratione Sacramenti peracto & finito sacrificio; ergo ratio Sacrificij secundum se non est Sacramentum, etiam si offeratur pro expiandis peccatis.

Ceterum si ea sententia intelligatur de illis Sacrificiis solum, quæ in veteri lege ex institutione Dei fiebant, ad expianda certa peccata talibus, vel talibus ceremoniis; non video, cur illa non debuerint appellari Sacramenta, imò sub hoc nomine videntur comprehensa à S. Thoma 1. 2. *quest. 102. art. 5.* vbi non sola sacrificia, quæ erant ad expiandas aliquas fordes, sed etiam ea, quæ fiebant in consecratione alicuius Ministri, comprehendit sub sacramentis veteris legis. Ratio autem videtur desumi ex eo, quod illis sacrificiis competant omnes conditiones requisite ad rationem sacramenti, nam illa sacrificia imprimis significabant veram sanctitatem nobis dandam per mortem Christi, & redemptionem Crucis; & simul conferebant aliquam sanctitatem & expiationem in suo vsu legalem aliquando iis, quibus applicabantur, quem effectum habebant infallibiliter ex diuina institutione.

Respondet Suarez vbi supra, de ratione sacramenti esse, quod ordinetur & referatur immediatè ad significandam sanctificationem suscipientis illud: quod quidem non habet sacrificium, nam immediatè refertur ad tribuendum cultum Deo, & de se solum significat diuinam excellentiam, & cultum, qui illi præstatur; cum tamen sacramentum potius ordinetur ad significandam sanctificationem eorum, qui Deum colunt.

Sed contra hoc est, quod licet sacrificium ordinetur ad significandum cultum Dei; non tamen repugnat, quod ipsemet cultus Dei rursus assumatur ad significandam sacramentaliter sanctificationem ipsius colentis Deum, sic enim de facto actus contritionis, qui de se tendit in Deum, & in eius bonitatem, est pars sacramenti Pœnitentiæ, & assumitur ad significandam hominis pœnitentis sanctificationem. Item forma sacramenti Extremæ vnctionis est deprecatio, & per consequens actus orationis & religionis ordinatus de se ad colendum Deum; & tamen hic ipse actus religionis, & cultus Dei assumitur ad significandam sacramentaliter sanctificationem, quam operatur in ægroto, qui vngitur. Cur ergo non poterit similiter aliquod sacrificium, quod ex se esset cultus Dei, & ordinatus ad significandam Dei excellentiam, assumi tamen ad significandam sacramentaliter sanctificationem illius, cui applicatur; imò de facto videtur concedendum, etiam in lege noua id ita aliquando contingere; nam ipsamet actio sacrificandi in Missa, & ipsa oblatio

A 2 sacrificij

sacrificij potest esse pars sacramenti: quando, v.gr. alicui poenitenti iniungitur pro poenitentia sacramentali quod faciat sacrum: tunc illa celebratio Missæ, & oblatio sacrificij, cum sit satisfactio sacramentalis, est iam pars integralis sacramenti poenitentiae, & vt sic assumitur ad significandam sacramentaliter aliquam sanctificationem illius poenitentis, quam illa pars in ipso operatur ex opere operato, quatenus vt pars sacramenti Poenitentiae confert illi aliquam expiationem, à debito poenae temporis. Sic ergo potuisset secundum se institui aliqua oblatio sacrificij, pro actione & ritu consecrandi, & ordinandi Sacerdotem, ita vt quando pro aliquo offerretur tale sacrificium, ille maneret ordinatus, & consecratus Sacerdos, ac per consequens illud sacrificium posset tunc esse simul verum sacramentum Ordinis: non repugnat ergo ex hoc capite, quod in lege veteri aliqua sacrificia quæ habebant vim ex sua institutione conferendi aliquam sanctitatem legalem, essent simul sacramenta, & sacrificia.

14.
Instantia.

Dices, ergo de facto sacrificium Missæ erit verum Sacramentum; hoc est, non solum continens ex parte rei oblatæ aliquod sacramentum, scilicet Christum sub speciebus; sed ipsa etiam oblatio transiens erit Sacramentum: nam ex vno capite significat gratiam datam, & dandam per Christi mortem, quam repræsentat, & ex alio affert aliquam sanctificationem ex opere operato in eo, cui applicatur, habet enim effectum expiandi ab aliquo debito poenae temporis, vt suppono ex infra dicendis de sacrificio.

Diluitur.

Respondeo, non excludi Missam à ratione sacramenti ob defectum significandi, & conferendi aliquam sanctificationem in illo, cui applicatur, sed excludi ex alio capite, vt constabit ex conclusione secunda.

15.
*Matrimonij
Adam inter
& Eua non
fuit Sacra-
mentum.
Ephel. 3.*

Nunc infero secundò, ex prima hac conclusione, excludi similiter à ratione sacramenti, matrimonium inter Adam, & Eua; quia licet illud matrimonium significauerit Christum, & eius unionem cum Ecclesia, iuxta illud Pauli ad Ephel. 3. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia.* Cæterum illud coniugium tunc non conferebat aliquam sanctitatem ex opere operato, sed erat merum coniugium naturale; nunc autem est sacramentum, quia suscipientibus coniugibus affert sanctitatem. Quod idem dicendum est de aliis, si quæ fuerint in lege antiqua, quæ futuram gratiam significabant, & tamen quia nullam sanctificationem operabantur in suo vsu, non habebant veram rationem sacramenti, sic etiam excluditur à ratione sacramenti promissio qua Deus promitteret alicui gratiam, vel sanctitatem, quia licet illa promissio significaret sanctitatem internam futuram, non tamen sanctificaret in suo vsu illum, cui promissio fieret, vt constat.

16.
*Secunda con-
clusio.*

Dico secundò, omne sacramentum non solum debet significare veram & internam sanctitatem, præsentem vel futuram, sed eam debet aliquo modo causare. Et quidem omnia Sacramenta debere significare veram sanctitatem, commune est fere omnibus Theologis, quia alioquin, si sufficeret significare, aut conferre aliquam aliam sanctitatem inferiorem, innumera essent sacramenta, vt aqua benedicta, prima tonsura, professio religiosa, & alia plura similia. Quod verò debeant non solum significare, sed aliquo modo causare, & conducere ad eandem sanctitatem internam ponendam, est de mente Auditorum secundæ sententiæ supra relatæ; & probari potest eodem argumento, quia scilicet, si hoc non requireretur, essent plura Sacramenta. Nam in primis sacrificium Missæ, vt paulò ante obiecebamus,

esset sacramentum etiam sub ratione oblationis, nam ex vno capite habet vim conferendi aliquam sanctificationem, scilicet expiationem à reatu poenae ex opere operato, & ex alio significat Christum sub ratione cibi nutritiui & potentis causare gratiam, atque adeo significat gratiam. Deinde collatio primæ tonsuræ esset Sacramentum, quia confert aliquam sanctificationem imperfectam, quatenus extrahit hunc hominem à populo, & separat illum in sortem Domini, ac dedicat peculiariter Deo: significat etiam gratiam internam conferendam per ordines subsequentes, ad quos disponit hominem, vt illam gratiam congruentius recipiat. Item absolutio à censuris sanctificat aliquo modo hominem auferendo illas fordes, & vincula Ecclesiastica, vt constat; aliunde significat obiter gratiam, quatenus reddendo hominem capacem suscipiendi Sacramenta, quæ prius non poterat recipere, significat dari talia Sacramenta ad recipiendam gratiam. Similiter dispensatio irregularitatis sanctificat aliquo modo tollendo illud impedimentum ad recipiendos ordines, & obiter significat gratiam, cum significet dari tale Sacramentum Ordinis in Ecclesia, ad quod recipiendum iam homo redditur habilis. Hæc autem omnia, & alia similia excluduntur bene à ratione Sacramenti, si ad Sacramentum requirimus, quod non solum significet, sed causet etiam gratiam internam, quam significat: nam hæc omnia, licet aliquo modo conducant ad gratiam futuram, siue disponendo, siue auferendo impedimentum aliquod legale, siue alio modo, non tamen causant ipsam gratiam, sed illam solum significant.

Aliunde autem, si fiat inductio per omnia Sacramenta noua, & vetera, in omnibus reperimus, significasse & causasse gratiam internam, ergo credibile est rationem communem Sacramenti quam Theologi vouerunt significare per hoc nomen, includere hoc prædicatum, quod in omnibus Sacramentis de facto reperitur: & quidem de Sacramentis nouæ legis non est dubium, cum omnia de facto conferant gratiam, vt fatentur Concilia: de Sacramentis autem antiquis posset magis dubitari; ideo enim appellantur egena, & vacua elementa, quia non continebant gratiam, & ideo dicuntur differe à nostris, quod nostra conferant gratiam, & non illa. Cæterum, si res attentè consideretur, illa etiam inueniuntur causare gratiam, quam significabant: quia licet non causarent gratiam in suscipientibus illa, de quo infra videndum est, & ideo dicerentur vacua, & egena; significabant tamen gratiam nobis dandam per Christum, quam quidem gratiam non significabant merè speculatiue, sed practice; quia illa Sacramenta erant promissiones quædam diuinæ, mediis quibus Deus promittebat, & reprobabat Christum venturum ad saluandos homines. Ideo enim passim apud Paulum appellantur *re-promissiones*, ad Hebræos 8. num. 6. & cap. 11. n. 13. & alibi sæpe, quia per illas ceremonias, & Sacramenta Deus promissionem, quam semel fecerat, continuò renouabat, repromittendo quotidie quod prius promiserat. Ideo etiam ab eodem Paulo ad Hebræos 10. lex dicitur *umbra futurorum*, & 1. ad Cor. 10. *quod omnia eis in figura contingebant*. & August. *super Psal. 39. & super Psal. 73. & lib. 19. contra Faustum, c. 14. tom. 6. dicit, omnia antiqua sacramenta fuisse promissiuæ, & promississe Saluatorem. Quem modum loquendi reperies passim apud Patres, & Theologos, & cum amplectitur hinc autem fit, illa Sacramenta non fuisse signa merè speculatiua nostræ salutis, & gratiæ, sed practica, quia promissio rei non se habet speculatiue*

*Quomodo Sa-
cramenta le-
gi veteris
causant in-
ternam san-
ctitatem.*

Ad Hebr. 8.

Augustin.

Suarez.

speculatiue circa rem promissam, sed practice, quam scilicet aliquo modo causat: nam qui promittit, postea mouetur à sua promissione, ad implendum quod promissit, atque adeo promissio est etiam causa moralis rei promissæ: omnis enim promissio habet moralem vim ad mouendum eum, qui promissit, vt impleat promissâ: cum ergo omnia sacramenta antiqua fuerint promissiones, seu signa, quibus Deus, quasi in figuris promittebat Christum, & nostram salutem; consequens est, illa fuisse signa practica, & causatiua gratiæ iustificantis quæ nobis datur, dicuntur tamen non fuisse causatiua gratiæ, si comparentur cum nostris Sacramentis, quia sermo est de gratia causata in suscipiente, quam quidem illa sacramenta non causabant, sicut nostra; non verò agitur de gratia, quam per modum promissionis nobis pollicebantur. Imò hanc in rigore non causabant, quia tunc solum causa operatur, & causat, quando ponitur effectus: tunc ergo non causabant, sed nunc quando illarum promissionum intuitu ponitur effectus promissus, scilicet gratia nostra, quam illa sacramenta promittebant.

18. *Confirmatur explicatio.* Addere possumus congruentiam desumptam ex ipso nomine *Sacramenti*, nam sacramentum iuxta communem sensum videtur significare id, quod sub specie sacra continet rem aliquam magnam, & excellentem: ideo enim dicuntur Græcè *mysteria*. Hanc autem continentiam explicat magis nomen *sacramenti*, quam nomen *mysterij*, nam mysterium dicitur etiam illud quod sub specie externa continet notitiam alicuius rei occultæ, & latentis, potest enim continere notitiam rei latentis, & non continere ipsam rem; at verò *sacramentum* videtur significare vtramque continentiam, quæ & continet notitiam rei latentis, & contineat etiam rem aliquam maximam & excellentem. Continere autem iam dicit aliquam eminentialem virtutem ad causandum, & ponendum id quod continetur. Quam nominis vim videtur intellexisse Isidorus *lib. 6. originum cap. 18.* vbi sic ait: *Sunt autem Sacramenta Baptismus, & Christina, Corpus, & sanguis Christi, quæ ob id Sacramenta dicuntur, quia sub regimento corporalium rerum virtus diuina secretius salutem eorumdem sacramentorum operatur: vbi vides, Isidorum velle in ipsa vi nominis Sacramenti efficaciam, & causalitatem contineri respectu rei significatæ.*

19. *Impugnatur conclusio.* Dices, merita Christi futura erant causa meritoria illorum Sacramentorum veterum, omnia enim habebant suam vim à meritis Christi; ergo non poterant illa sacramenta esse causa moralis ipsius Christi, nam supponebant Christum.

Respondetur. Respondere posset, sacramenta illa dupliciter considerari posse, primò quatenus erant promissiones, quibus Deus promittebat Christum, & vt sic non supponebant, sed causabant moraliter ipsum Christum: secundò quatenus habebant vim aliquam ad causandam sanctitatem saltem imperfectam in suscipiente; & vt sic, supponebant Christum: hæc autem vis non erat substantia ipsa actionis, sed aliquid morale superadditum, itaque substantia illius actionis non supponebat, sed causabat Christum: vis autem, quæ causabat sanctitatem, procedebat ex meritis Christi.

20. *Non est vniuersalis solutio.* Hæc tamen solutio non videtur vniuersalis, quia negari non potest, quin aliquando ipsa etiam substantia actionis supponeret merita Christi; quando verbi gratia propter Christi merita aliquis puer ex peculiari Dei providentia circumcidebatur, vel accipiebat sacramentum legis naturæ, sine quo non fuisset saluus: tunc illam actio fiebat propter merita Christi; ergo illa actio non poterat esse causa

P. Ionn. de Lugo de Sacramentis.

Christi venturi. Responderi ergo potest magis vniuersaliter, in iis casibus, sacramenta illa non fuisse causas Christi nec meritorum ipsius, sed tamen fuisse causas nostræ gratiæ, quam quidem non supponebant vt causam sui. Quando ergo sacramenta illa non supponebant Christum, causabant Christum, quatenus erant promissiones Dei de Christo; quando verò Christum supponebant, causare poterant saltem nostram gratiam, quam promittebant, & non supponebant, semper tamen erant promissiones Christi, neque enim, vt aliqua sit promissio, oportet quod semper causet, sed quod quantum ex se est, obliget ad ponendam rem promissam, nisi ex alio motiuo posita sit, non enim tenetur qui promittit ponere ex motiuo promissionis. Sic ergo illæ promissiones ex se obligabant, sed non causabant, quia iam inueniebatur positus Christus, semper tamen habebant virtutem ad causandam gratiam nostram, quam non supponebant, vt causam sui.

Ex hac conclusione excluduntur à ratione sacramenti multa alia ob defectum huius conditionis; eiusmodi sunt sacrificium Missæ, vt supra dicebamus, aqua benedicta, prima tonsura, & similia, quæ aliquo modo sanctificant in sua applicatione, & significant gratiam, non tamen dant, nec causant illam. Item linguæ igneæ, in quibus Spiritus sanctus apparuit die Pentecostes, quæ aliquo modo sanctificabant Apostolos, & significabant gratiam, quæ illis dabatur, sed eam non causabant. Columba etiam quæ super Christi caput apparuit, quando baptizabatur, gratiam significabat, sed non causabat in Christo. Verba item illa, quibus Christus Magdalene dixit, *remittuntur tibi tua peccata*: non erant sacramentum, quia nihil fortasse causabant, sed solum significabant gratiam & remissionem iam illi concessam, prius enim dixerat, *remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.*

Constat etiam ex dictis, sacramenta omnia non solum significare gratiam habitualement, sed etiam gloriam, quam omnis gratia habitualis, quantum est ex se, affert subiecto: significant etiam Christum mediatorem, per quem datur omnis gratia habitualis hominibus, ac per consequens significant etiam eius merita, & passionem, quibus illa gratia oborta fuit, vel fuerat obtinenda, & nostra Sacramenta magis specialiter significant eundem Christum, vt auctorem, & causam suam, & à quo omnem suam efficaciam acceperunt.

Denique ex dictis iam colligi facile potest definitio Sacramenti in communi, vt scilicet Sacramentum sit *ceremonia sensibilis, quæ suo usu sanctificando subiectum significat gratiam internam, cuius est causa.* Dixi, *cuius est causa*, vt excludam aliqua, quæ concurrunt aliquo modo ad gratiam, nec sunt sacramenta, quia non sunt causæ, sed conditiones, aut applicationes causarum, qualis videtur esse sumptio Eucharistiæ, quæ non concurrat vt causa, sed vt mera conditio, & applicatio causæ ad gratiam. Cur autem sumptio non sit causa, aut quid illi desit ad veram causam moralem, dicemus latius in tractatu de Eucharistia.

De aliis verò definitionibus Sacramentorum, quæ solent circumferri, qualis est illa, *Sacramentum est rei sacra signum*; quam adducit *Magister in 4. disp. 1. cap. quid sit Sacramentum?* & illa alia, quam ibidem affert, *Sacramentum est inuisibilis gratia visibilis forma*; iudicari facile potest ex dictis, videntur enim indigere maiori explicatione, ne comprehendant plura, quæ reuera non sunt sacramenta. Alia vero quas alij tradunt, videntur longiores & obscuriores, qualis est illa, quam ponit *Hugo de S. Victore* s. Victor.

A 3 lib. 1.

Melita respondetur.

21.

Hinc Sacrificium missæ excluditur à ratione Sacramenti.

22.

Sacramenta non modo gratiam, sed gloriam, Christum, eius merita & passionem significant.

23.

Definitio Sacramenti ex dictis colligitur.

24.

Magister.

Hugo de S. Victore.

lib. 1. de Sacramentis, parte 9. cap. 2. Sacramentum est corporale, vel materiale elementum, foris sensibiliter propositum, ex similitudine representans, ex institutione significans, & ex sanctificatione continens aliquam insensibilem, & spirituales gratias, in qua definitione constat, multa explicari, quae facilius, & clarius poterant comprehendere.

Cur martyrium non sit sacramentum.

Dices, definitionem Sacramenti competere martyrio, nam suo usu sanctificat subiectum, & significat, ac confert ex promissione Dei infallibiliter gratiam sanctificantem ex opere operato. Respondet, martyrium, licet conferat gratiam ex opere operato, eamque significet; non tamen esse ceremoniam sacramentalem institutam ad significandum per illam: nam si esset talis, deberet poni à ministro ex eiusmodi intentione; sic enim omnia Sacramenta, ut valida sint, debent fieri à ministro cum intentione explicita, vel implicita faciendi Sacramentum, & significandi id, ad quod institutum est tale Sacramentum; nam eiusmodi signa non significant, nisi ex intentione operantis. Minister autem martyrij nullam talem intentionem habet: & licet habeat contrariam omnino intentionem, adhuc martyrium operabitur suum effectum gratiae in martyre; ergo non operatur per modum sacramenti. Nec dicas, martyrem ipsum esse ministrum, qui acceptando mortem, & subeundo illam, videtur aliquo modo ad illam cooperari. Hoc, inquam, non obstat, quia licet martyr non haberet intentionem operandi sacramentaliter, imò haberet contrariam, & inuitus occideretur, solumque nollet negare fidem, de reliquo mortem modis omnibus fugeret, adhuc martyrium operaretur suum effectum: non habet ergo martyr intentionem significandi per illam actionem. Quod clarius constat in infante, qui in odium fidei occiditur, & de quo certum est, non posse esse sacramenti ministrum, cum nullam possit intenti onem habere ad illud ministrandum.

SECTIO III.

Insertur ex dictis decisio plurium questionum.

25.
S. Thom.

Insertur primò decisio illius dubij, an Sacramentum ponendum sit sub genere signi, an vero sub genere causae? S. Thomas in praesenti, art. 1. ad primum, videtur illud ponere omnino sub genere signi, & non sub genere causae, quare multi ita opinantur.

Suarez.

Alij è contra videntur illud constituere sub genere causae; quibus videtur favere P. Suarez in praesenti disp. 1. sect. 1. ante secundam conclusionem, sed si semel de re ipsa constat, quaestio haec est parvi momenti.

Omne Sacramentum habet rationem signi & causae.

Et dictis enim colligitur, omne Sacramentum habere utramque rationem, signi, & causae; nec oppositum docuit Sanctus Thomas illo loco, nec negavit, Sacramentum esse verè causam, sed dicit, non esse sicut medicamentum; nam hoc dicitur à medicina, quae est causa efficiens sanitatis, quare medicamentum etiam ex vi nominis, & ex modo significandi explicat eandem rationem causae, quae significatur per medicinam. At verò Sacramentum, cum dicatur à sanctitate, quae non significat causalitatem, non oportet quod ex vi nominis, & ex modo significandi explicet aliquam causalitatem: sicut nec sanum, quod dicitur à sanitate, explicat ex modo significandi causalitatem in sanitate, quare quando sanum dicitur de medicina, quae reuera est causa sanitatis, non explicatur sufficienter per eam vocem illa ratio causae, sed solum, quod sit aliquid pertinens ad sanitatem: sic sacramentum ex vi nominis non explicat respectum causae circa sanctitatem, licet reuera omne Sacramentum sit causa sanctitatis.

Hoc ergo supposito, dicendum videtur Sacramentum re ipsa posse collocari & sub genere signi, & sub genere causae, cum habeat utramque rationem: nam quatenus significat gratiam, & sanctitatem, convenit cum aliis omnibus signis, ut constat, quatenus verò causat eandem sanctitatem, convenit etiam cum omnibus causis: quare sicut ignis applicatus est signum naturale caloris in passo proximo, & simul est causa illius, ac per consequens est sub genere signi, & sub genere causae: sic Sacramentum Pœnitentiae, v. gr. est signum sanitatis in subiecto, cui debet applicari, & est causa eiusdem sanitatis; atque ideo rectè collocari potest sub genere signi, & sub genere causae; nam causa in communi praedicari potest, tanquam ratio superior de omnibus veris causis: si ergo Sacramentum est vera causa, poterit de illo praedicari causa in communi, & per consequens erit verè sub illa ratione communi, sub qua continentur omnes causae.

Dices, non posse eandem speciem esse sub duobus generibus diversis non subordinatis, qualia sunt genus signi, & genus causae, quorum neutrum alteri subordinatur, neque enim omnis causa est signum, neque omne signum est causa.

Huic argumento quid respondendum sit, constat ex iis, quae in simili latius explicui, i. tomo in tractatu de adoratione, disputatione 33. sectione 1. ubi vidimus quomodo sit intelligendum illud axioma, ex quibus facile erit eandem solutionem ad praesentem materiam applicare.

Addo tamen, licet re ipsa haec ita se habeant, & Sacramenta sint verè sub utroque genere, & signi & causae; magis tamen debuissent poni sub genere signi (ut loquitur S. Thomas) quam sub genere causae: quia licet non solum ut signum, sed etiam ut causa, omne Sacramentum referatur ad veram sanctitatem internam, nam etiam Sacramenta antiqua illam aliquo modo causabant, ut vidimus, quatenus promittebant nostram gratiam praesentem; ceterum quia Sacramenta magis debent explicari in ordine ad illos, quibus applicantur, apud quos debent sibi maiorem auctoritatem conciliare; & quia Sacramenta antiqua in illis, quibus applicabantur, non causabant veram gratiam internam, sed solum inferebant illis tanquam signa, quibus possent intelligere gratiam futuram; hinc est, quod à potissimo munere, quod exercebant, magis aestimantur signa, quam causae. Et licet Sacramenta nova omnia causent gratiam in suscipiente, quia tamen non omnia Sacramenta nova, & vetera hoc habent; merito loquendo de Sacramento in communi, propterea comprehendit omnia Sacramenta, potius constituitur in genere signi, quam in genere causae. Sicut etiam cibus Eucharisticus, licet simul conducat ad nutriendum corpus; magis tamen constituitur sub genere cibi spiritualis, sub qua ratione est nobis utilior, quam sub genere alimenti materialis, & corporis. Item thorax ferreus, licet sit etiam in genere vestis, quatenus corpus tegit, & ab aestu & frigore defendit; magis tamen ponitur sub genere armorum, quia sub ea consideratione est hominibus utilior; sic Sacramenta antiqua utiliora erant suscipientibus ad significandum, quam ad causandum, ideo magis sub genere signi constituebantur quam sub genere causae.

An Sacramentum sit signum ad placitum.

Hinc oritur secundum dubium, an Sacramentum debeat esse signum ad placitum, an verò possit esse signum naturale? P. Suarez in praesenti sect. 1. & Valquez, §. dico

26.

27.
Nec obstat quod eadem species non possit esse sub duobus generibus non subordinatis.

28.
Cur magis tamen sacramentum debeat poni sub genere signi quam causa, hic explicatur.

Probatur comparatione ducta à cibo Eucharistico.

S. dico secundo, & P. Vasquez cap. 4. n. 47. supponunt, non posse esse signum naturale, sed debere esse ad placitum ex mera institutione diuina, quia cum nulla res sensibilis possit esse signum naturale sanctitatis, debet significare eam ex libera institutione.

Hoc tamen non caret difficultate, quia licet de facto verum sit, omnia Sacramenta fuisse signa ad placitum instituta, nec ex natura sua habere, quod significant gratiam, loquendo tamen de possibili, non apparet repugnantia alicuius rei sensibilis quæ propter connexionem, quam ex natura sua haberet cum gratia, posset illam significare: nam sicut character Baptismi, Confirmationis, aut Ordinis est qualitas quadam ex sua natura & entitate intrinseca ordinata ad significandam gratiam sacramentalem, ut infra videbimus, cur non posset dari aliqua etiam qualitas, aut res sensibilis, & materialis, quæ per suam entitatem, & naturam intrinsecam haberet talem connexionem cum gratia, ut posset etiam illam significare præsentem, vel futuram? Non enim repugnaret ex eo, quod esset res materialis: nam vbiatio corporis Christi in Eucharistia est materialis, & tamen est accidens supernaturale, & in aliquorum sententia, quam sequitur P. Herice 1. p. tom. 1. disp. 48. n. 40. ex se dicit ordinem ad gratiam sacramentalem, quam corpus Christi potest ibi causare, & ex illo ordine intrinseco ad gratiam accipit supernaturalitatem. Item dotes corporis gloriosi in patria sunt materiales; & tamen sunt etiam supernaturales in sententia eiusdem Auctoris ibi n. 34. propter ordinem intrinsecum, quem habent ex se ad visionem beatam, & per consequens ad gratiam habituale, quæ est semen gloriæ; ergo similiter posset esse aliqua qualitas materialis ex natura sua significans gratiam præsentem, vel futuram, quasi ab ipsa qualitate causaretur, saltem ut ab instrumento eleuato, vel ut causa morali, iam posset esse verum Sacramentum, licet in ratione signi non esset signum ad placitum, sed naturale.

30. Dices, repugnare, quod res sensibilis significaret ex natura sua gratiam; nam res sensibilis non posset sensibus manifestare ordinem, aut connexionem cum gratia; quia gratia est res spiritualis, quæ non potest sensibus cognosci; ergo illa qualitas non posset sensibilibus significare gratiam; in quo apparet discrimen à characterē sacramentali; hic enim est res spiritualis, quare non significat sensibus, sed intellectui, qui potest percipere connexionem illam, & ordinem ad gratiam; at verò in manifestatione sensibili, hoc non esset possibile.

Sed contra, quia licet illa qualitas non posset ut medium cognitum manifestare sensibus ordinem ad gratiam; posset tamen dum ipsam perciperetur sensibus, significare intellectui gratiam, eo quod iam aliunde sciret homo naturam illius qualitatis talem esse, ut ex se haberet connexionem cum gratia. Nec enim ad hoc quod aliquod sit signum sensibile gratiæ, oportet quod sensibus manifestetur gratia, vel ordo ad gratiam, ut constat ex omnibus Sacramentis, quæ de facto significant gratiam sensibilibus, licet sensibus non percipiamus gratiam, aut ordinem ad gratiam, sed solam rem sensibilem, aquam v.g. vel oleum, quo cognito, venimus per intellectum in cognitionem gratiæ, eo quod aliunde iam habeamus notitiam ex reuelatione connexionis infallibilis gratiæ cum illa re sensibili, imò in definitione signi instrumentalis sensibilis, hoc ipsum explicatur dum ex Augustino definitur esse illud quod præter speciem,

quam ingerit sensibus, facit nos in alterius rei cognitionem venire, quia nimirum non debet sensibus percipi etiam res ipsa, quæ per signum materiale significatur, nec connexio, quæ est inter signum, & rem significatam. Esset ergo illa qualitas signum sensibile gratiæ ex natura sua, hoc est, non ad placitum, sed propter connexionem intrinsecam, quam res illa haberet cum gratia.

Dices iterum, ergo posset Deus non manifestare nobis naturam illius qualitatis, nec ordinem quem haberet ad gratiam, unde visa illa non significaret adhuc nobis gratiam; atque adeo quando eam nobis significaret, esset, quia Deus voluit manifestare nobis vim illius qualitatis, ac per consequens semper significaret non necessitò, sed ad placitum diuinum.

Sed in hoc potest iam esse questio de vocibus: si enim per, *significare ad placitum*, intelligas, ita significare, ut posset nobis non significare ex defectu luminis nostri intellectus ad penetrandam connexionem illius qualitatis, quam reuera haberet cum gratia; fatemur, omne signum sensibile gratiæ debere significare ad placitum diuinum. Si verò per, *significare ad placitum* intelligas, id quod communiter videtur intelligi, scilicet defectum intrinsecum ex parte ipsius signi, eo quod non habeat in se intrinsecè connexionem talem necessariam cum re significata, sed contingenter illam significet, sicut voces nullam habent de se connexionem intrinsecam cum iis rebus, quas significant; in hoc, inquam, sensu videtur difficile, quod repugnet aliqua res sensibilis, quæ in se intrinsecè haberet talem connexionem cum gratia necessariam, ratione cuius posset dici naturale signum illius, quatenus licet Deo esset libera significatio, quia potuit nobis occultare illam connexionem; non tamen fuisset ad placitum, quatenus tota connexio inter illam rem, & gratiam proueniret extrinsecè ex institutione Dei, & nõ ex intrinseca ipsius signi natura. Quando autem dicimus, illud futurum tunc signum naturale gratiæ; non intendimus, illud fore in sua entitate naturale: certum enim est, fore supernaturale, cum pertineret ad ordinem gratiæ, cum qua haberet necessariam connexionem; sed appellamus illud naturale, prout naturale cõdistinguitur à signo ad placitum ex institutione extrinseca, ut iam explicuimus. Fatemur ergo, de facto omnia Sacramenta noua, & vetera fuisse signa ad placitum in hoc etiam sensu: at verò de possibili nullam adhuc inuenio repugnantiam in sensu explicato.

Contra id tamen, quod dicimus, de facto omnia Sacramenta esse signa ad placitum diuinum, argui solet, quia verba absolutionis sacramentalis, *ego te absoluo, &c.* significant ad placitum hominum, à quibus imposita sunt ad significandam absolutionem à culpis; quod idem dici potest de Confirmationis & Eucharistiæ forma.

Respondetur facile, Sacramenta, licet de facto habeant ex institutione hominum significare gratiam; non tamen habere ab hominibus, quod verè, & infallibiliter significant gratiam: potuerunt enim homines facere, quod illa verba faciunt audientes venire in cognitionem gratiæ, non tamen potuerunt facere, quod gratia esset præfens sicut per verba significatur, & quod significatio esset vera, hoc autem fecit Deus, à quo habent Sacramenta esse signa infallibilia gratiæ.

Opponi etiam solet locus Augustini Epist. 23. ad Bonifacium, ubi videtur supponere, quod Sacramenta ex se, & ex natura sua significant suos effectus, si enim (inquit) Sacramenta quandam similitudi-

31.

Unde reuerentio talis connexionis pendebit quidem ex placito diuino, non tamen ipsa intrinseca connexio.

Illam tamen qualitatem effectus supernaturalem.

32.

Sacramentis habent quidem de facto ex institutione hominum significare gratiam, habent verò à Deo quod significant infallibiliter.

33.

Augustia.

Suarez,

nem eorum verum, quantum Sacramenta sunt, non habent, omnino Sacramenta non essent. Respondet Suarez d. sect. 3. circa medium, Augustinum loqui, non de significatione completa, sed de analogia quadam, seu aptitudine, quam Sacramenta de facto habent, ut allumantur ad significandos tales effectus, ablutio v.g. externa apta est ad significandam abluitionem internam; cibus exterior ad significandam nutritionem spiritualem animæ, & sic de aliis. Hæc responsio nec videtur esse iuxta mentem Augustini, nec vniuersaliter vera. Non ad mentem Augustini, quia Augustinus ibi non comparat abluitionem, v.g. cum effectu quem causat, ut dicat abluitionem secundum se esse similem effectui; sed comparat Sacramentum, ut Sacramentum est, cum suo effectu, & dicit, quia Sacramentum Baptismi v.g. causat fidem seu significat fidem, ideo ipsum Baptismum posse aliquo modo appellari fidem, quia est Sacramentum fidei, scilicet per representationem; sicut etiam qualibet die Dominica dicimus, hæc die resurrexit Dominus, scilicet representatione; quod exemplum affert ibi Augustinus, in quo exemplo manifestum est non attendi ad similitudinem aliquam, quam hæc dies materialis habeat cum resurrectione Christi. Deinde illam doctrinam non esse vniuersaliter veram, probatur primo, quia licet in aliis Sacramentis detur aliqua analogia & similitudo illius signi cum effectu, quem causat, ut in abluitione, unctione, cibatione, &c. In matrimonio tamen difficile inuenietur similitudo aliqua cum effectu gratiæ, quem causat; nam licet matrimonium de se proportionem habeat ad significandam unionem Christi cum Ecclesia, ut notauit Paulus, ceterum ad significandam gratiæ, quam coniuges accipiunt, ad onera coniugij sustinenda, non video, quam maiorem proportionem habeat matrimonium, quam reliquæ omnes actiones, & contractus humani habeant ad significandam etiam gratiam necessariam ad illas actiones recte faciendas, & prosequendas; neque enim materia, aut forma, seu verba quibus matrimonium perficitur, indicant ex se villo modo illam gratiam, sed merum contractum humanum.

34.
Explicatur
locus Augu-
stini.

Melius ergo respondetur negando, Augustinum ibi loqui de tali similitudine inter signa Sacramentalia, & suos effectus; licet etiam si de ipsa loqueretur, nihil probaret contra conclusionem, nam intelligendum esset de proportionem sola, & aptitudine radicali, ut dicebat Suarez, non verò de representatione proxima & formali, quam habent ex institutione diuina.

An verò Sacramenta habeant hanc significationem solum ex diuina institutione, an verò possint eam aliunde habere, dicemus infra disp. 7. sect. 2. agentes de causa instituentis Sacramenta.

An Sacramentum pro formali sit ens rationis.

35.
P. Suarez,

Tertium dubium esse potest, an Sacramentum pro formali sit, aliquid reale, vel ens rationis: P. Suarez d. sect. 3. §. secundo obicit potest, negat, esse ens rationis, quia ens rationis non habet esse, nisi quando actu cognoscitur, vel fingitur ab intellectu; Sacramentum autem verè est Sacramentum, etiam quando illud nemo cognoscit. Item quia Sacramentum habere vim ad significandum, est fuisse institutum ad hoc, & illam voluntatem non fuisse reuocatam; hoc autem est reale, quia licet nihil ponat reale intrinsecum in ipso Sacramento, sed meram denominationem extrinsecam, hæc tamen denominatio extrinseca non distinguitur re ipsa à forma denominante, quæ est verè realis, cum sit

illa voluntas præterita non reuocata; quæ negatio reuocationis, licet non sit aliquid positium, illud tamen esse, quod habet (quodcumque illud sit) non habet dependenter ab intellectu, nam quando non cognoscitur, adhuc datur negatio reuocationis.

P. Vasquez d. disp. 128 n. 43. miratur quod aliquis P. Vasquez, Sacramentum includere pro formali aliquid ens rationis; quia si ratio signi conceditur esse denominatio extrinseca, non potest hæc non esse ens rationis, cum nihil reale sit in re denominata; & ipsum nomen denominationis videtur iam includere opus rationis, quia denominare pertinet ad rationem quæ denominat.

Hæc controuersia tota videtur esse de vocibus, 36. nam loquendo de re ipsa, non intendit P. Vasquez, Sacramentum ita constitui intrinsecè ex aliquo ente rationis, ut quando intellectus illud non fingit, non detur sacramentum; sed loquitur de ente rationis fundamentaliter sumpto; hoc est de fundamento entis rationis; quia enim instituta est talis res ad significandum, & illa voluntas non est retractata, habet fundamentum nostro intellectus concipiendi, & constringendi in ipso signo aliquem respectum intrinsecum, seu aliquam virtutem intrinsecam ad significandum, qualem aliæ causæ solent habere ad producendos suos effectus: Sacramentum autem consistit pro formali in illo ente rationis fundamentaliter sumpto, in quo sensu, denominationes omnes extrinsecas solet ipse vocare semper entia rationis, quem tamen modum loquendi ipse aliquando explicauit non debere intelligi de ente rationis formali, sed fundamentaliter, quod explicari solet per ens rationis formale, propter nostrum imperfectum modum concipiendi.

In hac questione de nomine placet multò magis 37. modus loquendi Suarezij, ut potè magis realis, & magis directè explicans re ipsam, & eius quidditatem: nam interroganti, quid sit reuera Sacramentum, debemus respondere per id, quod reuera, & ante vllam nostram fictionem continet, quod totum est reale. Adde, non solum esse re ipsa independens à ratione totum illud, sed posse etiā, & debere concipi, ac explicari à nobis absque villo ente rationis, nam licet nos possimus pro libitu fingere illas relationes, & respectus intrinsecos cum fundamento in rebus, & tunc fingamus entia rationis: regulariter tamen non fingimus, sed concipimus illas denominationes, seu formas denominantes, pro ut reuera sunt in se ipsis, & extrinsecas rebus denominatis; neque enim, quoties ego dico, parietem videri à Petro, concipio, aut fingo in pariete aliquid intrinsecum, per quod sit visus, sed concipio visionem transeuntem ad parietem, & parietem terminantem actum visionis. Sic item, quando concipio, Sacramentum esse signum gratiæ, non concipio, aut fingo aliquid intrinsecum in sacramento per quod significet gratiam, sed concipio institutionem Dei extrinsecam Sacramento, à quo denominatur extrinsecè Sacramentum signum gratiæ, nec video, ad quid deferuiant illæ entitates intrinsecæ fictæ, nisi ad obsecrandum id quod sine illis bene & clare concipitur.

Ad argumentum P. Vasquez facile dicimus, denominationem esse duplicem, scilicet formalem, & obiectiuam. Denominatio formalis est ipsa prædicatio, seu propositio formalis, qua prædico vnum de alio. Prædicatio seu denominatio obiectiua est ipsum obiectum, quod per formalem prædicationem concipitur. Prædicatio, seu Denominatio formalis, est opus rationis, ut constat, cum non possit fieri, nisi à ratione, non est tamen ens rationis, quia non

Intelligit
Vasquez de
ente rationis
fundamenta-
li.

Magis placet
dicere hoc de
denominationes
extrinsecas
esse reales, et
non distin-
guantur re-
ipsa à formis
rebus ex
quibus exur-
gunt.

38.
Duplex deno-
minatio for-
malis & ob-
iectiua.

non est aliquid fictum à ratione, sed est verum ens reale, nempe actus intellectus, qui est qualitas vera, & positiva; Prædicatio vero, seu Denominatio obiectiva in præsentia casu sunt vera entia realia, scilicet institutio præterita ad significandum, quæ prædicatur de Sacramentis, nam dicere, Baptismus est signum gratiæ, est idem ac dicere Baptismus institutus fuit à Deo ad significandum infallibiliter gratiam, in qua prædicatione ex parte obiecti nihil prorsus significatur, quod non sit reale.

39. Et quidem Deus, & Angeli absque vlla fitione cognoscunt ablationem, v.g. instituta esse ad significandam gratiam, neque coguntur, vt id cognoscant, fingere in ablatione aliquam virtutem intrinsecam ad significandum, seu hanc institutionem esse in ablatione intrinsecam, & nos ipsi, si attendimus, fatebimur experiri nos hunc modum cognoscendi in nobis; possumus enim considerare, parietem denominari extrinsecè à visione absque eo quod fingamus, hoc esse intrinsecum parieti. Sic etiam considero, ablationem denominari extrinsecè ab institutione diuina institutam ad significandam gratiam, absque eo quod fingam, hoc esse intrinsecum ablationi: imo qui dicunt, debere cognosci aliquid intrinsecum in ablatione, velint nolint, debent fateri cognosci etiam, prout extrinsecum: nam dicis hoc quod est ablationem esse institutam ad significandam gratiam esse aliquid extrinsecum quidem ablationi, considerari tamen à nobis ac si esset intrinsecum. Ecce ergo prius dixisti, esse extrinsecum, ergo intellexisti, etiam esse extrinsecum, ergo habuisti conceptum internum, quo concepsisti illud prædicatum, conuenire extrinsecè ablationi, ergo potuisti hoc concipere vt reuera esse extrinsecum, & per consequens absque vlla fitione.

40. Adde vterius, non solum posse ita concipi formam illam extrinsecam, vt extrinsecam, sed fortasse debere ita concipi absque vilo respectu, aut forma intrinseca ficta, quando cognoscitur sacramentum, vt verum sacramentum est, nam ablutio, v.g. quæ sit instituta ad significandam gratiam, per institutionem, & vim significatiuam intrinsecam, non datur de facto, sed solum quæ sit significatiua gratiæ per institutionem, & vim significatiuam extrinsecam; ergo dum cognoscitur ablutio cum potestate intrinseca ad significandum, non cognoscitur illud sacramentum, quod de facto datur, sed aliud, quod de facto non datur.

41. Dices, dari illud sacramentum, licet non eo modo, quo à nobis concipitur. Sed contra, quia ille modus diuersus quo concipitur, variat essentiam huius sacramenti; nam sacramentum vt sacramentum est, constituitur per potestatem, seu vim significandi: ergo diuersa virtus significandi variabit hoc sacramentum in ratione sacramenti; ergo sacramentum habens virtutem significandi intrinsecam, non est idem in ratione sacramenti cum eo, quod non habet talem vim intrinsecam, sed extrinsecam; si ergo concipis sacramentum constans ex virtute intrinseca ad significandum, quam fingis, non concipis idem sacramentum, quod de facto datur à parte rei habens virtutem talem non intrinsecam, sed solum extrinsecam. Si ergo cognoscenda sunt sacramenta vera, quæ de facto dantur, non sunt concipienda cum illo ente rationis ficto, sed cum denominatione extrinseca pro vt de facto sunt à parte rei. Fateor quidem, hanc ipsam virtutem extrinsecam cognosci in aliquo sensu ad modum virtutis intrinsecæ; non tamen cognoscitur intrinseca, aut fingitur. Nam sicut, quando cognosco Angelum ad modum, & per species iuuenis alari, non fingo alias in Angelo, nec co-

gnosco Angelum fictum, vel corporeum, sed verum Angelum spiritualem similem iuueni alato, in celeritate, decore, amabilitate, flore, viribus, & aliis perfectionibus, excludendo ab illo imperfectiones corporis, membrorum, & alias, quæ sunt in iuueni alato; atque adeo totum hoc fit sine fitione aliqua, quia verè Angelus similis est illi iuueni, licet caucat illis imperfectionibus iuuenis; sic intellectus noster assuefactus ad cognoscendas alias causas potentes operari per virtutem intrinsecam, per species earum causarum, & instar earum concipit sacramenta cum virtute simili ad significandum, non tamen simili in omnibus, sed simili in ratione significandi, licet non cum eodem modo: & hoc est cognoscere illam vim significandi ad modum alieuius intrinseci, hoc est, per species, & instar potestatis intrinsecæ; non tamen fingendo, sed excludendo ea omnia, in quibus sacramenta non sunt sicut alia signa, quæ habent potestatem intrinsecam.

Aduerte denique, P. Suarez, & alios explicare hoc ipsum per aliquid morale, quod permanere censetur in sacramento ex institutione præterita: de quo morali inquit P. Vasquez, & vrget, an sit reale? Si enim non est reale, debet esse aliquid rationis. Sed si termini explicentur, facile respondebitur, illud quod remanet esse moraliter reale, non physicè, nam esse moraliter tale nihil aliud est, quam esse æquiualeuter tale; vnde manere aliquid morale in signo post institutionem, est dicere, perinde nunc Baptismus significare nobis gratiam propter institutionem præteritam, ac si nunc haberet connexionem aliquam intrinsecam, & physicam cum gratia, hoc enim est moraliter habere in se vim significandi; quare totum hoc morale est physicè institutio præterita, quæ æquiualeat potentia, & facultati intrinsecæ, quam nunc haberet in ordine ad hunc effectum nunc significandi.

An sit ratio vniuoca omnibus Sacramentis.

431. Quartum dubium est, an ratio communis Sacramenti sit vniuoca omnibus Sacramentis nouis & antiquis: Negant aliqui, quos refert Suarez in præsentia sect. 2. s. secunda sententia, in fine: ipse tamen Suarez paulo post illam sententiam reiicit, & asserit, vtrique sacramenta vniuocè conuenire: quod conatur probare ex Augustino lib. 19. contra Faustum Augustinus c. 11. comparante vtrique sacramenta inter se, & docente, non posse homines in vnam veram religionem congregari sine aliquo visibilium sacramentorum consortio. Cum ergo in lege veteri homines veram & supernaturalem religionem habuerint, consequens est, habuisse etiam vera sacramenta illi religioni accommodata.

P. Vasquez c. 5. asserit quidem vniuocè conuenire rationem sacramenti vtrisque. Addit tamen, hoc ideo esse verum, quia de ratione sacramenti non est, asserere secum in suscipientem aliquam sanctificationem, sed solum significare veram gratiam intrinsecam, quam quia sacramenta antiqua tam verè significabant, quam nostra, licet eam non causarent, sed solum figurarent futuram; hinc est, habuisse propriam, & veram rationem sacramenti. Denique dicit, hanc conclusionem non posse defendi in eorum sententia, qui de ratione sacramenti volunt esse, quod asserat secum aliquam sanctitatem in sacramenti vsu conferendam; quia cum sanctitas illa, quam sacramenta vetera conferebant suscipienti, non sit propriè, & vniuocè sanctitas cum sanctitate intrinseca gratiæ habitualis, quam nostra sacramenta conferunt suscipientibus; consequens erit non

42.

Explicatur quid sit illud morale quod remanet post institutionem.

431

Suarez.

Augustinus

441

Vasquez.

non

Aliud est virtutem extrinsecam cognoscere ad modum virtutis intrinsecæ, & aliud cognoscere intrinsecam, quod explicatur.

non esse vniuocè sacramenta illa cum his, sicut non afferunt vniuocam sanctitatem.

45. Dices, quamuis sanctitas non dicatur vniuocè de vtraque illa sanctitate; causa tamē sanctitatis dicitur vniuocè, de causa vtriusque sanctitatis, quia licet sanctitas illa legalis, non sit propria sanctitas; causa tamen illius est vera, & propria causa, siquidem tam propriè causat illam sanctitatem legalem, quam nostra sacramenta causant sanctitatem internam; ergo in ratione causantis sanctitatem in suscipiente possunt conuenire vniuocè ipsa sacramenta.

46. Sed contra hoc est, quia si vtraque illa sanctitas non conuenit vniuocè in conceptu sanctitatis, non possunt cōuenire vniuocè causae illius duplicis sanctitatis, in ratione causantis sanctitatis: possent quidem conuenire vniuocè in conceptu causae, quia vtraque est verè causa sui effectus; & ille conceptus praescindit ab hoc, & illo effectu causato: non tamen conuenient vniuocè in conceptu causantis sanctitatem, quia hic conceptus non potest praescindere ab hac, & illa sanctitate, cum non detur vtrique sanctitati vna ratio communis praecisa, & vniuoca; ergo causa vtriusque sanctitatis non potest concipi per vnum, & simplicem conceptum obiectiuum, sed per duplicem ex parte obiecti, concipiendo causam sanctitatis propriam, & causam sanctitatis impropria; qui cum non sit vnus conceptus, non poterit esse vniuocus, vt constat. Sicut licet videns risum hominis, & videns risum prati conueniant vniuocè in conceptu videntis, quia vterque propriè videt suum obiectum, & ille cōceptus praescindit ab hoc, vel illo obiecto viso: non tamen conueniunt in conceptu vniuoco videntis risum, quia vnus, & alter risus non possunt concipi vnico conceptu obiectiuo, sed duplici. Item qui producit hominem verum, & qui producit hominem pictum, vterque conuenit in conceptu vniuoco producentis, vterque est propriè producat, & hic conceptus praescindit ab hoc, & illo termino producto: at verò non conuenit vterque in conceptu vniuoco producentis hominem, sicut nec ipsi tales homines producti conueniunt vniuocè in conceptu hominis. Sic ergo sacramenta noua, & vetera, licet conueniant vniuocè in conceptu producentis aliquid in suscipiente; non tamen possent conuenire in conceptu vniuoco producentis sanctitatem in suscipiente, si vtraque sanctitas producta non conuenit in eodem conceptu vniuoco sanctitatis.

47. Adhuc tamen defendi posse videtur vniuocatio sacramentorum omnium, licet dicamus cum P. Suarez, requiri ad rationem sacramenti, quod in suo vsu afferat subiecto aliquam sanctitatem. Nam quamuis sanctitas dicatur analogicè de sanctitate gratiae habitualis, & sanctitate legali; possumus tamen ab vtriusque sacramentis abstrahere conceptum vniuocum, & communem; quem quidem non explicemus per nomen *sanctitatis*, sed per nomen consecrationis, aut dedicationis, & coniunctionis peculiaris cum Deo, ita vt omne sacramentum sit caeremonia sacra in suo vsu consecrans, dedicans coniungens subiectum peculiariter cum Deo: & quidem licet sacramenta antiqua non afferrent veram, & propriam sanctitatem recipienti; negari tamen non potest, quod propriè & verè illud subiectum dicarent Deo, & coniungerent cum Deo: nam ille, qui consecrabatur Sacerdos, v. g. licet non acciperet gratiam sanctificantem; verè tamen consecrabatur, & dedicabatur Deo, & coniungebatur peculiariter Deo; & licet sit nobilior, ac excellentior coniunctio hominis cum Deo per gratiam sanctificantem; hoc tamen non tollit, quod illa etiam esset

vera coniunctio, licet inferior, & ignobilior. Hanc autem coniunctionem cum Deo significamus in definitione sacramenti in communi; quando dicimus esse caeremoniam sacram sanctificantem subiectam, sumpro nimirum nomine *sanctificationis*, in latiori significatione, provt significat, coniungere cum Deo, aut consecrare aliquid Deo; quae ratio communis est omnibus sacramentis, vt vidimus.

48. Vltimum dubium esse potest, vtrum de ratione Sacramenti sit, quod aliqua lege fixa, & stabili sit statutum, nec pro vna solùm, vel altera vice, sed permanentem. P. Suarez in *praesenti sect. 3. §. dico tertio*, Suarez. probat latè partem affirmantem, inductionem omnium Sacramentorum, quae de facto instituta sunt permanentes, & non pro vna vice, tam in lege antiqua, quam in noua: Sed in primis poterit de hoc ipso dubitari: quid enim, si aliquis contendat, manuum impositionem Moysis super caput Iosue Deuter. *c. vii.* qua dedit ei spiritum sapientiae, fuisse Sacramentum significans gratiam legis nouae, & consecrans Iosue in ministrum Domini? Sed quidquid sit de hoc, & aliis similibus, non arguitur bene ab iis, quae de facto sunt, vt ex hoc solo negetur possibile aliud sacramentum non stabile. Deuter. *vi.*

49. Secundò arguit, quia sacramenta sunt caeremoniae, in quibus conueniunt omnes fideles vt sanctificentur, & Deum vniformiter colant, atque ita vnā Ecclesiam constituent; ergo debent esse aliquid permanentes, & stabiles, sicut ipsa religio communis stabilis est. Confirmatur, quia signa ad placitum, quae ad communem vsum constituuntur, non habent talem significationem, nisi ex aliqua communi, & stabili lege, vel consuetudine. Hoc argumentum habet contra se exemplum manifestum in sacrificio: nam sicut sacramenta pertinent ad cultum Dei, quem Ecclesia exhibet, sic & sacrificia, unde non minùs debent conuenire fideles in modo, & ritu sacrificiorum, quam in sacramentis, nec minùs Deus in lege Moysis determinauit genera & ritus sacrificiorum, quam sacramenta, vt constat: & tamen potest adhuc assumi aliquod sacrificium ad colendum Deum, non per legem permanentem, sed per institutionem quasi transeuntem pro vna vice, sic enim in lege naturae Deus praecipit Abrahā immolationem filij Isaac ad cultum Dei; sic etiam in nouo testamento Christus Sacerdos ex praeepto Patris obtulit sacrificium crucis in cruce, quorum tamen neutrum transit in exemplum, vt constat, nec stabilitum fuit per legem permanentem, sed tanquam ritus extraordinarius; ergo similiter posset Deus instituere aliquod sacramentum extraordinarium pro vna vice, quod pertinet etiam ad cultum Dei. Vnde ad argumenta respondetur facile, ad vnitatem, & stabilitatem religionis satis esse, si omnibus fidelibus sint communes caeremoniae principales, & ritus, licet alicui imponatur à Deo aliquando aliquid particulare, & extraordinarium, sicut etiam ad vnitatem eiusdem fidei sufficit, si omnibus proponantur credendi iidem articuli principales, licet aliquando alicui reueletur à Deo aliquod mysterium credendum, cuius fides non pertineat ad totum corpus Ecclesiae.

50. Ad confirmationem similiter dicimus, ad hoc, vt aliquod sit signum ad placitum, etiam in ordine ad totam communitatem, non requiri, quod significet pro omnibus casibus; sufficit si in tali casu significet omnibus; sic mors Christi fuit verum sacrificium institutum à Deo, & significans ex lege Dei cultum diuinum, quem quidem omnibus fidelibus significat, non tamen ita, vt quaelibet alia oecisio hominis posset id significare, sed illa sola, & pro illa

Quomodo ratio Sacramenti conueniat omnibus vniuocè, non modo prout signum est, sed prout causa est.

illa vice. Sic ergo ex lege eiusdem Dei extraordinaria posset assumi aliqua res ad significandam sensibilibiter gratiam pro tali casu singulari, licet illam non significaret in posterum.

51. Arguit ultimum P. Suarez, quia si ad Sacramenta non requireretur stabilis, & permanens institutio, sequeretur multa de facto fuisse Sacramenta, quae tamen Sacramenta non fuerunt, v.g. verba Christi ad Magdalenam, *Remittuntur tibi peccata tua*. Item insufflatio Christi Ioan. 10. cum dixit Apostolis, *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.* In his enim nihil aliud desideratur ad rationem Sacramenti, nisi stabilis & permanens institutio, ex cuius defectu excluduntur a ratione Sacramenti.

52. Responderi potest, in primis illa verba, *Remittuntur tibi peccata tua*, non fuisse sacramentalia, quia non tam caularunt, quam significarunt remissionem peccatorum iam factam: prius enim dixerat iam Christus, *remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. De insufflatione verò, & illis verbis, *Accipite Spiritum sanctum, &c.* non video, cur neget P. Suarez fuisse Sacramentum, per illud enim ordinati sunt Apostoli Sacerdotes, seu completa est eorum ordinatio quoad potestatem absolventi à peccatis, quam nondum acceperant, quando in ultima cena acceperant potestatem consecrandi Eucharistiam, & offerendi Sacrificium legis novae. Quamvis autem nunc Ecclesia non utatur insufflatione, quando Presbyteri ordinantur, non refert, quia ut notavit P. Vasquez cum aliis *rom. 3. in 3. part. disp. 239. n. 3.* in materiis & formis Sacramentorum aliquid fuit ab ipso Christo institutum pro tempore sequenti, aliud verò voluit à se, vel etiam ab Apostolis aliquando usurpari; cum enim esset auctor Sacramentorum, potuit per potestatem excellentiae quam habuit, aliqua materia ipse uti, aliam verò pro sequenti tempore praescribere. Quod multis exemplis probat idem Vasquez ibi. Quamvis ergo nunc insufflatio non adhibeatur, adhibetur tamen loco illius manuum impositio cum eisdem verbis, *Accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata, &c.* Sicut etiam nunc ordinantur Sacerdotes, per traditionem hostiae, & calicis cum vino, & aqua non consecratis; licet Christus illam materiam Apostolis non tradiderit, sed corpus & sanguinem suum iam consecratum.

DISPUTATIO II.

De materia & forma Sacramentorum.

SECTIO I. *Utrum Sacramenta novae legis consistant rebus & verbis.*

SECTIO II. *Utrum res, & verba in Sacramentis habeant semper modum materiae & formae.*

SECTIO III. *Utrum Sacramenta includant intrinsecè, & in recto materiam, & formam.*

SECTIO IV. *Utrum in Sacramentis novae legis requirantur verba consecratoria, an concionatoria.*

SECTIO V. *Utrum requirantur materia, & forma determinata.*

SECTIO VI. *Quae mutatio materiae, & formae noccat valori Sacramenti.*

SECTIO VII. *Utrum intentio Ministri intret ad componendum intrinsecè Sacramentum.*

SECTIO VIII. *Quid sit in Sacramentis res tantum, & Sacramentum tantum, & res & Sacramentum.*



GENVS de essentia quasi metaphysica Sacramentorum; nunc eandem essentiam physice considerabimus, examinando partes quasi physicas contra Sacramenta constant. Sermo autem est de Sacramentis novae legis, nam de Sacramentis antiquis postea redibit disputatio.

SECTIO I.

Utrum Sacramenta novae legis consistant rebus, & verbis.

CERTUM est, id non requiri ad essentiam sacramenti in genere considerati: potuisset enim Deus talia nobis Sacramenta instituere, quae non constarent rebus, & verbis: imo de Sacramentis legis antiquae de facto id habent pro comperto Theologi communiter; quia in circumcisione nulla videtur fuisse verborum formula necessaria; quod de aliis Sacramentis illius legis videtur etiam dicendum, cum non constet, in eorum administratione fuisse aliqua verba praescripta, quae dicerentur. Rationem autem reddunt communiter Theologi cum S. Thom. *in praesenti art. 6. ad 3.* quod sacramenta legis antiquae erant obscuriora, sicut & ipse status, cui deferuebant: ideo non fiebant per verba, quae clariora, & expressiora signa sunt, & ideo apponuntur in Sacramentis legis gratiae, in quo sicut maior est lux, sic debuit esse clarior modus significandi.

Igitur de Sacramentis legis novae concors Theologorum sententia est, quod in ipsis reperiantur res, & verba. Sic sentit S. Thom. *d. art. 6.* ac ceteri Theologi communiter: & quod caput est, ita habetur in Concilio Florentino, post sessionem ultimam in decreto Eugenij ad Armenos §. *Quinto Ecclesiasticorum*: ubi numeratis omnibus septem Sacramentis, de iis omnibus subiungitur: *Hae omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona Ministri.*

Rationem congruentiae triplicem reddit S. Th. Prima desumitur ex parte Christi, qui his sacramentis utitur, ad nostram sanctificationem: nam sicut Verbum Patris in Christo coniungitur carni sensibili, sic in sacramentis Verbum rei sensibili adhibetur, & per hoc magis assimilantur Christo. Secunda congruentia desumitur ex parte hominis, cui sacramenta applicantur, qui sicut componitur ex corpore, & anima; sic sacramenta habent rem sensibilem, quae corpus tangit, & verbum, quod ad animam transit, & ab ea creditur. Tertia denique congruentia desumitur ex fine, ad quem instituuntur sacramenta, scilicet ad significandum; nam, ut dixit Augustinus *lib. 2. de doctrina Christiana, c. 3.* verba ob-
Augustin.
tinent principatum inter omnia signa, propter maximam aptitudinem, quam habent ad significandum magis distinctè & in particulari conceptus nostros: idcirco oportuit, ut significatio rerum, quae de se erat magis confusa, & indeterminata, determinaretur per significationem verborum, quae est magis clara, & expressa. Praecipuum tamen fundamentum desumitur partim ex Scriptura, in qua constat requiri res, & verba in multis sacramentis, ut in Baptismo, Eucharistia, & ceteris; partim ex traditione
Fundamen-
tū tamen ex
Scriptura &
traditione
desumitur.

Insufflatio
Christi in
Apostolos fuit
sacramentum,
per quod ipsi
ordinati sunt,
aut saltem
completa est
eorum ordi-
natio.

Vasquez.

1.

S. Thom.
Cur sacra-
menta anti-
qua legis non
constarent
verbis.

2.

S. Thom.
Conc. Flor.

Sacramenta
novae legis tri-
bus constant,
rebus, verbis,
& ministro.
Ratio con-
gruentia ex
D. Thoma
triplex.